

Wyrok z dnia 18 listopada 1997 r.

II UKN 324/97

Prawomocny wyrok sądowy nie stanowi przeszkody do nabycia prawa do świadczenia emerytalno-rentowego, z ograniczeniem jego wypłaty stosownie do przepisu art. 101 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), o ile uprzednia odmowa przyznania tego świadczenia była następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Maria Tyszel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Witolda Bryndy, po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 1997 r. sprawy z wniosku Reginy G. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w K. o rentę rodzinną, na skutek kasacji Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 22 sierpnia 1995 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K., decyzją z dnia 5 stycznia 1995 r., odmówił Reginie G., urodzonej 2 lipca 1928 r., prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 13 listopada 1969 r. jej mężu Józefie G.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał przepis art. 41 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników stwierdzając, że inwalidztwo w III grupie ustalone u wnioskodawczynie orzeczeniem Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia [...] w K. z dnia 19 lipca 1978 r. powstało po upływie 5 lat od śmierci męża.

Odwołanie wnioskodawczynie od powyższej decyzji, zawierające żądanie przyznania prawa do renty rodzinnej, oddalił Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpie-

czeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 22 sierpnia 1995 r. [...].

Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych specjalistów: psychiatry, neurologa i internisty. Biegli ci wskazali, że schorzenie rozpoznane u wnioskodawczynie powoduje inwalidztwo III grupy, stwierdzając jednak, iż brak jest podstaw do przyjęcia, że inwalidztwo to powstało przed 1974 r.

Brak jest uzasadnienia wyroku, ponieważ strony nie zgłosiły wniosku o jego sporządzenie.

Minister Sprawiedliwości zaskarżył kasacją powyższy wyrok, zarzucając temu wyrokowi rażące naruszenie prawa, a w szczególności art. 41 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), a nadto interesu Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 43, poz. 189) i wniósł o jego uchylenie oraz o uchylenie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 5 stycznia 1995 r. [...] i przyznanie Reginie G. prawa do renty rodzinnej od dnia 1 sierpnia 1993 r.

Rozpoznając sprawę w granicach kasacji Sąd Najwyższy wziął pod rozwagę co następuje:

Kasacja jest uzasadniona i Sąd Najwyższy w całej rozciągłości podziela jej wywody.

Słusznie zarzucono w kasacji, że zaskarżony wyrok rażąco narusza przepis art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267), zwanej dalej ustawą o z.e.p. w związku z przepisem art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.).

Organ rentowy rozważył uprawnienia wnioskodawczynie do renty rodzinnej wyłącznie w aspekcie możliwości nabycia przez nią tego prawa z tytułu inwalidztwa. Dla zbadania tej przesłanki postępowanie dowodowe prowadził Sąd Wojewódzki.

Tak więc organ rentowy, ani - jak można wnosić z rozstrzygnięcia - Sąd Wo-

jewódzki nie poczyniły żadnych ustaleń w przedmiocie uprawnień wnioskodawczynie do renty rodzinnej wynikających z faktu ukończenia przez nią wieku 50 lat w okresach, o których mowa w art. 41 ust. 2 ustawy o z.e.p.

Z akt rentowych wynika, że na podstawie decyzji z dnia 13 maja 1972 r. organ rentowy wypłacał wnioskodawczynie od dnia 1 stycznia 1972 r., jako opiekunce, rentę rodzinną dla dwojga dzieci - córki Stanisławy urodzonej 25 marca 1954 r. i syna Andrzeja urodzonego 6 września 1958 r. Ten ostatni pobierał naukę zawodu w zakładzie rzemieślniczym od 16 września 1974 r. do 15 września 1977 r. [...] i według ustaleń organu rentowego przysługiwało mu prawo do renty rodzinnej do dnia 15 października 1976 r. [...] Andrzej G. ukończył 16 lat w dniu 6 września 1974 r. Wnioskodawczynie ukończyła 50 lat w dniu 2 lipca 1978 r., a więc w okresie 5 lat przed ustaniem prawa do renty rodzinnej z tytułu wychowywania dzieci, jak tego wymagał art. 33 ust. 1 pkt 3 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6 ze zm.). Wnioskodawczynie spełnia więc warunek ukończenia wieku 50 lat w czasie określonym obecnie w art. 41 ust. 2 ustawy o z.e.p.

Sąd Najwyższy podziela pogląd wnoszącego kasację, że wyrok Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 24 listopada 1978 r., II U 3193/78/6, którym Sąd ten oddalił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji organu rentowego z dnia 30 września 1978 r. ,odmawiającej jej prawa do renty rodzinnej po mężu, nie stanowi przeszkody w nabyciu przez nią obecnie prawa do tej renty, ponieważ przepis art. 101 ust. 1 pkt 2 cyt. ustawy o z.e.p. zezwala na przyznanie świadczeń za okres wsteczny, nie dłuższy niż 3 lata wstecz licząc od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, jeżeli odmowa świadczeń była następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego. Odmowa przyznania wnioskodawczynie renty rodzinnej w 1978 roku była następstwem błędu organu rentowego i Okręgowego Sądu, ponieważ decyzję wydano wbrew treści art. 33 ust. 1 pkt 3 ustawy z 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6 ze zm.), jednakże nie zachodzi potrzeba wzruszenia tego wyroku w drodze kasacji przewidzianej w art. 12 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie KPC. Słusznie podniesiono w kasacji, że zgodnie bowiem z art. 101 ust. 2 powołanej ustawy o z.e.p. w razie ponownego ustalenia prawa do świadczeń wskutek wznowienia postępowania przed organami odwoławczymi albo wskutek rewizji nadzwyczajnej okres 3 lat liczy się od miesiąca złożenia wniosku o

wznowienie postępowania lub o złożenie rewizji nadzwyczajnej. Wniosek o złożenie rewizji nadzwyczajnej wpłynął do Ministerstwa Sprawiedliwości w dniu 12 sierpnia 1996 r., a zatem prawo do renty rodzinnej przysługuje wnioskodawczyni za okres nie dłuższy niż 3 lata wstecz licząc od sierpnia 1996 r.

Orzeczenie Sądu, którym odmówiono wnioskodawczyni przyznania renty rodzinnej, bez rozważenia wszystkich określonych przepisami okoliczności, od których zależy przyznanie tego świadczenia, nie tylko rażąco narusza powołane na wstępie przepisy prawa, ale także interes Rzeczypospolitej Polskiej. W interesie Państwa leży bowiem, aby osoby spełniające warunki wymagane przepisami prawa do przyznania świadczeń emerytalno-rentowych nie były tych świadczeń pozbawione wskutek błędu organów orzekających, a zwłaszcza wskutek błędnego orzeczenia sądowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy z mocy powołanych przepisów uwzględnił kasację. Ponieważ jednak brak stosownych ustaleń faktycznych uniemożliwia merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, na podstawie przepisu art. 393¹³ KPC, orzekł jak w sentencji wyroku.

=====